

KOOLSTRA ADVIES

ECOLOGIE EN NATUURWETGEVING

PlanMER Oostpolder

Passende Beoordeling

INHOUD

1	Inleiding	3
1.1	Aanleiding.....	3
1.2	Relatie met de Wet natuurbescherming	3
1.3	Stikstofdepositieberekening.....	4
1.4	Doel van dit onderzoek.....	6
1.5	Werkwijze en leeswijzer	7
2	Voortoets	8
2.1	Inleiding.....	8
2.2	Geen (naderende) overbelasting	8
2.3	Conclusie voortoets.....	9
3	Passende beoordeling	10
3.1	Inleiding.....	10
3.2	Planbijdrage op (naderend) overbelaste habitats.....	10
3.3	Beoordeling effecten.....	12
3.3.1	Algemeen	12
3.3.2	Specifiek	13
3.4	Cumulatie	14
3.5	Conclusie passende beoordeling.....	17
	Literatuur	18
	Colofon.....	19

1 INLEIDING

1.1 Aanleiding

In het deelrapport natuur van het Plan-MER Oostpolder is onder meer beschreven wat de effecten van de planontwikkelingen op de instandhoudingsdoelstellingen van Natura 2000-gebieden. Daarin is geconcludeerd dat met uitzondering van verzuring en vermisting door stikstofdepositie, significante gevolgen op voorhand zijn uit te sluiten. Omdat de planontwikkeling bij maximale invulling kan leiden tot een depositiebijdrage tot maximaal 0,18 mol N/ha/jr (en cumulatief maximaal 0,49 mol N/ha/jr) op Natura 2000-gebieden waarbinnen stikstofgevoelige en (naderend) overbelaste habitats voorkomen kunnen significante gevolgen niet op voorhand worden uitgesloten.

Voor een beschrijving van het plan wordt verwezen naar het MER en het deelrapport natuur.

1.2 Relatie met de Wet natuurbescherming

Voor het project is een stikstofdepositieberekening uitgevoerd (zie Deelrapport Stikstofdepositie bij het MER). Uit die berekening is gebleken dat de gebiedsontwikkeling Oostpolder leidt tot stikstofdepositie op Natura 2000-gebieden. De depositie vindt ook plaats op delen van de Natura 2000-gebieden die stikstofgevoelig en (naderend) overbelast zijn. Dit betekent dat nader onderzoek nodig is naar de effecten van de depositie op de instandhoudingsdoelstelling van deze Natura 2000-gebieden.

Overbelast of naderend overbelast

Een stikstofgevoelig habitatype of leefgebiedtype (samen aangeduid als "habitat") is overbelast als de jaarlijkse totale stikstofdepositie (de achtergronddepositiewaarde, ADW) hoger is dan de kritische depositiewaarde (KDW). De KDW is de depositiegrens waarboven significante gevolgen niet op voorhand met zekerheid kunnen worden uitgesloten. Dat betekent dat voor stikstofgevoelige habitats waarop depositie plaatsvindt, en waarvoor de ADW hoger is dan de KDW, nader onderzocht moet worden of sprake kan zijn van negatieve effecten door die extra depositie. Wanneer de ADW minder dan 70 mol N/ha/jaar lager is dan de KDW, is sprake van een naderend overbelaste situatie. In die gevallen wordt voorzorgshalve ook een beoordeling uitgevoerd.

Op grond van artikel 2.7 en 2.8 van de Wet natuurbescherming is een vergunning nodig om een project uit te mogen voeren dat significante gevolgen kan hebben op Natura 2000-gebieden. Als sprake kan zijn van significante gevolgen, moet een passende beoordeling worden opgesteld, rekening houdend met de instandhoudingsdoelstellingen van de betreffende Natura 2000-gebieden. Als uit de passende beoordeling blijkt dat het project de natuurlijke kenmerken van het gebied niet zal aantasten, kan de vergunning worden verleend.

De eerste stap is dus vast te stellen of sprake kan zijn van significante gevolgen. Deze stap wordt vaak de voortoets genoemd. Als en voor zover uit de voortoets blijkt dat significante gevolgen niet kunnen worden uitgesloten, worden de effecten passend beoordeeld. Dat gebeurt dan alleen voor het deel van de effecten waarvoor in de passende beoordeling significante gevolgen niet kunnen worden uitgesloten.

Bouwvrijstelling

Op grond van Wet natuurbescherming artikel 2.9a gold voor de activiteiten van de bouwsector een vrijstelling van de vergunningplicht voor effecten door stikstofdepositie. De werkzaamheden die nodig zijn voor de aanleg van de transportleiding vielen geheel onder deze vrijstelling. Door de Raad van State (uitspraak 2 november 2022 (ECLI:NL:RVS:2022:3159)) is deze bouwvrijstelling echter in strijd

met de Europese Habitatrichtlijn verklaard, en is daarom onverbindend verklaard. Dat betekent dat de bouwvrijstelling is vervallen en van geval toe geval bepaald moet worden of als gevolg van de depositie van een bouwproject kan leiden tot significant gevolgen voor Natura 2000-gebieden.

1.3 Stikstofdepositieberekening

Omdat de gebiedsontwikkeling Oostpolder gepaard zal gaan met emissie van stikstofverbindingen die kunnen leiden tot stikstofdepositie op daarvoor gevoelige en reeds overbelaste Natura 2000-gebieden, is een depositieberekening uitgevoerd. De manier waarop de depositieberekening is uitgevoerd en welke uitgangspunten daaraan ten grondslag lagen is beschreven in het Deelrapport Stikstofdepositie bij het MER.

NB AERIUS Calculator hanteert een maximale rekenafstand van 25 kilometer vanaf iedere individuele bron in de berekening. Omdat aan de rand van het rekengebied daardoor nog maar een klein deel van de bronnen in de berekening mee doet, dooft de depositiebijdrage naar de rand van het rekengebied uit. Mocht in de binnenkort te verwachten Raad van State-uitspraak van het project ViA15 geoordeeld worden dat de maximale rekenafstand niet toelaatbaar is, zal niet alleen het gebied waarbinnen depositie berekend wordt groter worden, maar zal ook de berekende depositie binnen het huidig rekengebied hoger worden, en dat effect zal aan de randen van het huidig rekengebied het sterkst zijn.

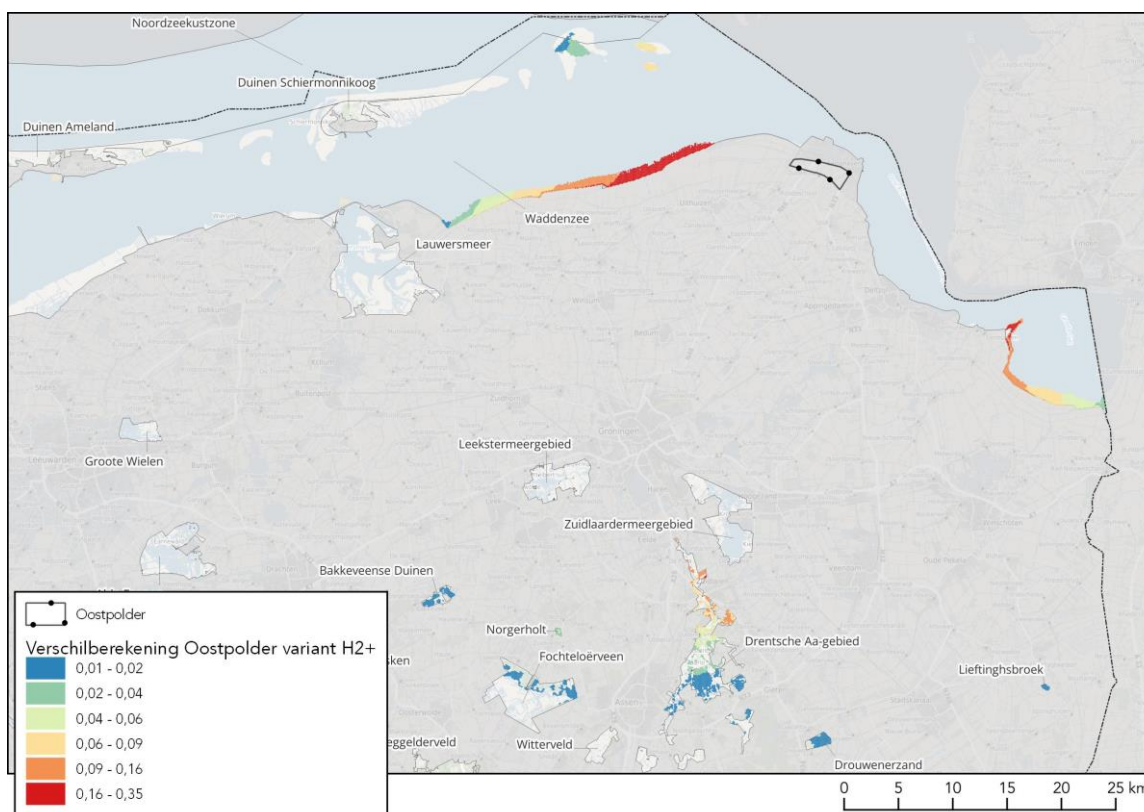
Onderstaande tabel toont het resultaat van de berekening, waarbij de depositie ten gevolge van het plan is getoond, voor zover deze plaatsvindt op habitats die (naderend) overbelast zijn. In de afbeelding onder de tabel is de ruimtelijke verdeling van de totale depositie getoond.

Tabel 1 Planbijdrage in mol N/ha/jaar op stikstofgevoelige habitats in Natura 2000-gebieden. De maximale en gemiddelde planbijdrage is bepaald voor depositie op alle hexagonen, ook hexagonen die niet (naderend) overbelast zijn.

Natura 2000-gebied en habitat	Variant 2H+ (planbijdrage)	
	Maximaal	Gemiddeld
Waddenzee	0,35	0,11
H1330A - Schorren en zilte graslanden (buitendijks)	0,35	0,10
H1310A - Zilte pionierbegroeiingen (zeekraal)	0,33	0,12
H1320 - Slijkgrasvelden	0,33	0,12
ZGH1330B - Schorren en zilte graslanden (binnendijks)	0,19	0,16
ZGH1310A - Zilte pionierbegroeiingen (zeekraal)	0,17	0,17
H1310B - Zilte pionierbegroeiingen (zevetmuur)	0,08	0,03
ZGH2110 - Embryonale duinen	0,08	0,04
ZGH2130A - Grijze duinen (kalkrijk)	0,08	0,03
H2110 - Embryonale duinen	0,08	0,04
ZGH2120 - Witte duinen	0,08	0,05
ZGH2190B - Vochtige duinvalleien (kalkrijk)	0,07	0,03
ZGH2160 - Duindoornstruwelen	0,07	0,04
Drentsche Aa-gebied	0,18	0,04
H9190 - Oude eikenbossen	0,18	0,11
H4030 - Droge heiden	0,15	0,03
H9120 - Beuken-eikenbossen met hulst	0,15	0,08

H4010A - Vochtige heiden (hogere zandgronden)	0,15	0,03
H7140A - Overgangs- en trilvenen (trilvenen)	0,14	0,04
H2310 - Stuifzandheiden met struikhei	0,13	0,09
H91E0C - Vochtige alluviale bossen (beekbegeleidende bossen)	0,12	0,06
H91D0 - Hoogveenbossen	0,12	0,06
H7110B - Actieve hoogvenen (heideveentjes)	0,12	0,06
ZGH4030 - Droge heiden	0,12	0,08
ZGH2310 - Stuifzandheiden met struikhei	0,10	0,03
H6230dka - Heischrale graslanden, droog kalkarm	0,09	0,03
H6410 - Blauwgraslanden	0,07	0,02
ZGH3160 - Zure vennen	0,06	0,05
H9160A - Eiken-haagbeukenbossen (hogere zandgronden)	0,04	0,03
H7150 - Pioniervegetaties met snavelbiezen	0,03	0,02
H2320 - Binnenlandse kraaiheibegroeiingen	0,02	0,01
H2330 - Zandverstuivingen	0,02	0,02
H3160 - Zure vennen	0,02	0,02
ZGH2330 - Zandverstuivingen	0,02	0,02
H5130 - Jeneverbesstruwelen	0,01	0,01
ZGH4010A - Vochtige heiden (hogere zandgronden)	0,01	0,01
Norgerholt	0,05	0,04
H9120 - Beuken-eikenbossen met hulst	0,05	0,04
H91D0 - Hoogveenbossen	0,04	0,04
Noordzeekustzone	0,03	0,02
H2110 - Embryonale duinen	0,03	0,02
H1310A - Zilte pionierbegroeiingen (zeekraal)	0,03	0,02
Bakkeveense Duinen	0,02	0,01
ZGH4030 - Droge heiden	0,02	0,02
H6230 - Heischrale graslanden	0,02	0,01
H2310 - Stuifzandheiden met struikhei	0,02	0,01
H2320 - Binnenlandse kraaiheibegroeiingen	0,02	0,01
H7110B - Actieve hoogvenen (heideveentjes)	0,02	0,01
H3160 - Zure vennen	0,02	0,01
H4010A - Vochtige heiden (hogere zandgronden)	0,02	0,01
H4030 - Droge heiden	0,02	0,01
ZGH2310 - Stuifzandheiden met struikhei	0,01	0,01
H6230vka - Heischrale graslanden, vochtig kalkarm	0,01	0,01
H3130 - Zwakgebufferde vennen	0,01	0,01
H2330 - Zandverstuivingen	0,01	0,01
H7150 - Pioniervegetaties met snavelbiezen	0,01	0,01
Lieftingsbroek	0,02	0,01
H6410 - Blauwgraslanden	0,02	0,02
H9160A - Eiken-haagbeukenbossen (hogere zandgronden)	0,02	0,01
H9120 - Beuken-eikenbossen met hulst	0,02	0,01
Drouwenezand	0,01	0,01
H5130 - Jeneverbesstruwelen	0,01	0,01

ZGH2330 - Zandverstuivingen	0,01	0,01
H6230vka - Heischrale graslanden, vochtig kalkarm	0,01	0,01
H2320 - Binnenlandse kraaiheibegroeiingen	0,01	0,01
H2310 - Stuifzandheiden met struikhei	0,01	0,01
H2330 - Zandverstuivingen	0,01	0,01
Fochteloërveen	0,01	0,01
ZGH7120ah - Herstellende hoogvenen, actief hoogveen	0,01	0,01
H7120ah - Herstellende hoogvenen, actief hoogveen	0,01	0,01
H4010A - Vochtige heiden (hogere zandgronden)	0,01	0,01
H4030 - Droge heiden	0,01	0,01

Afbeelding 1 Planbijdrage stikstofdepositie. Alle depositie is getoond, ook de depositie op delen van Natura 2000-gebieden die niet (naderend) overbelast zijn.

1.4 Doel van dit onderzoek

Het doel dit onderzoek is vast te stellen wat de effecten op de habitats zijn van de depositie die als gevolg van de aanleg van de gebiedsontwikkeling Oostpolder optreedt en of die effecten kunnen leiden tot een aantasting van de natuurlijke kenmerken van de betrokken Natura 2000-gebieden. Dat wordt gedaan door eerst een voortoets uit te voeren en voor zover significante gevolgen niet zijn uit te sluiten, deze passend te beoordelen.

1.5 Werkwijze en leeswijzer

Werkwijze

1. Op basis van de uitgevoerde depositieberekening is bepaald waar de stikstofgevoelige en (naderend) overbelaste habitats liggen die worden belast met een depositie door de aanleg van de transportleiding. Op basis daarvan is het onderzoeksgebied bepaald. Het onderzoeksgebied bestaat daarmee uit het depositiegebied dat is getoond in Afbeelding 1.
2. De depositie is eerst in een voortoets beoordeeld, waarbij bepaald is of een negatief effect door de depositie op basis van objectieve gegevens kan worden uitgesloten of dat nader onderzoek nodig is om de effecten beter in beeld te brengen. Deze eerste stap van de toets is beschreven in hoofdstuk 2. Omdat in de voortoets alleen effecten worden uitgesloten op habitats die niet (naderend) overbelast zijn, is cumulatie van depositie in deze stap niet relevant.
3. Voor het deel van het studiegebied waarvoor in de eerste stap een significant gevolg niet op voorhand met zekerheid kon worden uitgesloten is de passende beoordeling uitgevoerd, daarbij is zowel ingegaan op de depositie van allen de planontwikkeling, als ook op de depositie die optreedt in cumulatie met de andere plannen in de omgeving.

Leeswijzer

In het tweede hoofdstuk is de voortoets opgenomen. Daarin is beoordeeld of effecten op voorhand op basis van objectieve gegevens met zekerheid zijn uit te sluiten, of dat nader en diepgaander onderzoek nodig is in de vorm van een passende beoordeling. In het derde hoofdstuk is de passende beoordeling uitgewerkt voor het deel van de depositie waarvan in het tweede hoofdstuk effecten niet op voorhand uitgesloten konden worden. In hoofdstuk 4 zijn de conclusies van dit rapport (voortoets en passende beoordeling) beschreven.

2 VOORTOETS

2.1 Inleiding

Op de website van BIJ12 is de "Handreiking Voortoets Stikstofdepositie"¹ gepubliceerd. De handreiking is opgesteld in opdracht van het Ministerie van LNV en geeft een instructie hoe de beoordeling in een voortoets moet worden uitgevoerd en in welke gevallen significante gevolgen in een voortoets zijn uit te sluiten. De volgende criteria zijn daarvoor in de handreiking beschreven:

1. er is geen sprake van een (naderende) overschrijding van de kritische depositiewaarde (KDW). De achtergronddepositie ter plaatse is lager dan de KDW – 70 mol/ha/jaar;
2. er vindt overschrijding van de KDW plaats op een oppervlakte van minder dan 1.000 m² van het habitatype hoogveenbossen, op een oppervlakte van minder dan 10 m² van het habitatype Pioniervegetaties op kalk of het habitatype Kalktufbronnen of op een oppervlakte van minder dan 100 m² van de overige habitattypen binnen het door het project belaste gebied;
3. op basis van objectieve gegevens staat vast dat de instandhoudingsdoelstelling in een bepaald gebied niet in het geding is en door verdere toename van de depositie niet in gevaar zal komen;
4. het betreft een tijdelijke depositie ten gevolge van de inzet van materieel ten behoeve van de aanlegfase, van ten hoogste 0,05 mol/ha/jaar gedurende maximaal 2 jaar, of een equivalent hiervan. De totale stikstofvracht als gevolg van een project kan nooit meer bedragen dan 0,1 mol/ha gedurende de looptijd van het project.

Mede met oog op de uitspraak van de Raad van State over de bouwvrijstelling (zie tekstkader op pagina 3) is besloten in de voortoets alleen het eerste punt van de handreiking te betrekken. Alleen voor zover de depositie plaatsvindt op een habitat dat in het gebied waar depositie plaatsvindt door het project in het betreffende Natura 2000-gebied nergens overbelast of naderend overbelast is worden in de voortoets significante gevolgen uitgesloten.

2.2 Geen (naderende) overbelasting

Voor alle Natura 2000-gebieden waarop depositie plaatsvindt door het project is voor ieder habitat bepaald of wel of geen depositie optreedt op (naderend) overbelast habitat. Voor habitats waarop alleen een depositiebijdrage is berekend op hexagonen die niet (naderend) overbelast zijn, kunnen significante gevolgen op voorhand worden uitgesloten. Het gaat om de volgende gebieden met daarbinnen de volgende habitats.

Tabel 2 Habitats waarbinnen geen depositiebijdrage is op (naderend) overbelaste hexagonen. In de kolom KDW is de kritische depositiewaarde van het habitat beschreven, en in de kolom ADW de hoogste ADW voor het betreffende habitat in het gebied waar een depositiebijdrage is berekend.

Natura 2000-gebied en habitat	KDW	ADW
Waddenzee	2000	1140
H1330A - Schorren en zilte graslanden (buitendijks)	1571	1069
H1310A - Zilte pionierbegroeiingen (zeekraal)	1643	1018
H1320 - Slijkgrasvelden	1643	1006
ZGH1330B - Schorren en zilte graslanden (binnendijks)	1571	1140
ZGH1310A - Zilte pionierbegroeiingen (zeekraal)	1643	951

¹ De handreiking is gepubliceerd op de website van BIJ12: <https://www.bij12.nl/wp-content/uploads/2021/03/BIJ12-Handreiking-Voortoets-Stikstof-%E2%80%93-Februari-2021.pdf>.

H1310B - Zilte pionierbegroeiingen (zeevetmuur)	1500	682
ZGH2110 - Embryonale duinen	1429	712
ZGH2130A - Grijze duinen (kalkrijk)	1071	700
H2110 - Embryonale duinen	1429	707
ZGH2120 - Witte duinen	1429	702
ZGH2190B - Vochtige duinvalleien (kalkrijk)	1429	698
ZGH2160 - Duindoornstruwelen	2000	696
Drentsche Aa-gebied	1857	2790
H91E0C - Vochtige alluviale bossen (beekbegeleidende bossen)	1857	1586
H91D0 - Hoogveenbossen	1786	1764
H7150 - Pioniervegetaties met snavelbiezen	1429	1283
Noordzeekustzone	1643	698
H2110 - Embryonale duinen	1429	697
H1310A - Zilte pionierbegroeiingen (zeekraal)	1643	698

2.3 Conclusie voortoets

Op 8 Natura 2000-gebieden is een depositiebijdrage berekend op in totaal 64 habitats. In twee Natura 2000-gebieden, Waddenzee en Noordzeekustzone is geheel geen sprake van depositie op (naderend) overbelaste hexagonen, dat betekent dat effecten door stikstofdepositie op deze gebieden als gevolg van het plan op voorhand met zekerheid uitgesloten kunnen worden. Verder is in het Natura 2000-gebied Drentsche Aa-gebied, op nog 3 habitats sprake van een situatie dat geen depositiebijdrage is op (naderend) overbelaste habitats. Dat betekent dat in de voortoets effecten op in totaal 17 habitats in 3 verschillende Natura 2000-gebieden op voorhand op basis van objectieve gegevens kunnen worden uitgesloten. Voor de overige habitats is sprake van een planbijdrage op delen van habitats die overbelast of naderend overbelast zijn. Voor die habitats zijn significante gevolgen niet op voorhand uit te sluiten. In hoofdstuk 3 wordt nader ingegaan op deze gebieden en habitats.

3 PASSENDE BEOORDELING

3.1 Inleiding

Deze passende beoordeling is onderdeel van het Plan-mer. Het plan dat daarin wordt beoordeeld is nog slechts globaal ingekaderd en dat betekent dat de stikstofberekening is gebaseerd op vrij grove aannames. Omdat binnen de maximale rekenafstand² van het plangebied geen overbelaste of naderend overbelaste habitats bevinden, is de berekening alleen uitgevoerd voor emissies die buiten het plangebied plaats zullen vinden. Het gaat daarbij om emissies van verkeer.

3.2 Planbijdrage op (naderend) overbelaste habitats

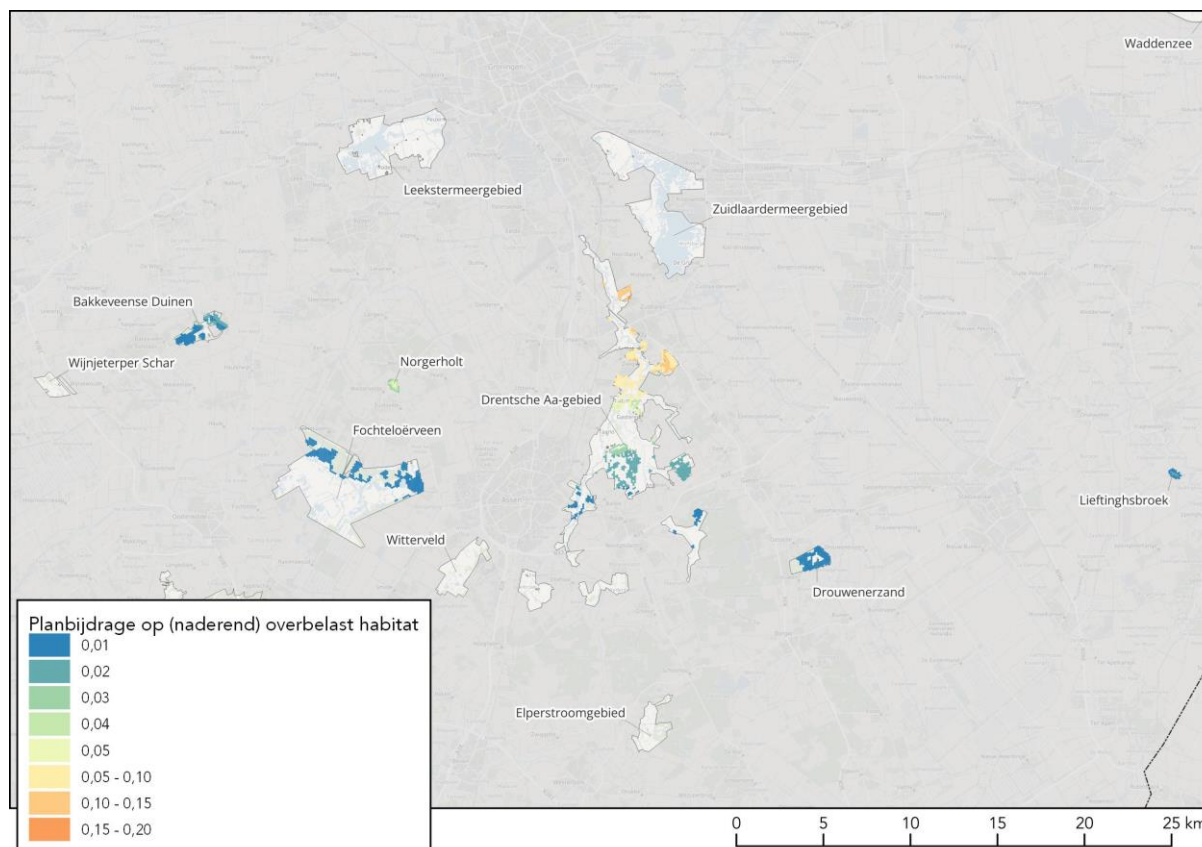
In het vorige hoofdstuk is beschreven dat voor een deel van de habitats waarop een planbijdrage wordt berekend, effecten op voorhand kunnen worden uitgesloten, omdat voor die habitats binnen het gebied waar een depositiebijdrage is berekend, nergens sprake is van een overbelaste of naderend overbelaste situatie. Op 6 gebieden met daarbinnen in totaal 39 habitats is wel sprake van een depositiebijdrage op habitats die (naderend) overbelast zijn. In onderstaande tabel is hiervan een overzicht gegeven.

Tabel 3 Planbijdrage in mol N/ha/jaar op stikstofgevoelige habitats in Natura 2000-gebieden. De maximale en gemiddelde planbijdrage is alleen bepaald voor depositie op (naderend) overbelaste hexagonen.

Natura 2000-gebied en habitat	Variant 2H+ (planbijdrage)	
	Maximaal	Gemiddeld
Drentsche Aa-gebied	0,18	0,05
H9190 - Oude eikenbossen	0,18	0,11
H9120 - Beuken-eikenbossen met hulst	0,15	0,10
H4010A - Vochtige heiden (hogere zandgronden)	0,15	0,05
H4030 - Droge heiden	0,15	0,04
H7140A - Overgangs- en trilvenen (trilvenen)	0,13	0,05
H2310 - Stuifzandheiden met struikhei	0,13	0,09
ZGH4030 - Droge heiden	0,12	0,08
H7110B - Actieve hoogvenen (heideveentjes)	0,12	0,06
H91D0 - Hoogveenbossen	0,11	0,11
ZGH2310 - Stuifzandheiden met struikhei	0,10	0,04
H6230dka - Heischrale graslanden, droog kalkarm	0,09	0,03
H6410 - Blauwgraslanden	0,07	0,02
ZGH3160 - Zure vennen	0,06	0,05
H9160A - Eiken-haagbeukenbossen (hogere zandgronden)	0,04	0,04
ZGH2330 - Zandverstuivingen	0,02	0,02
H3160 - Zure vennen	0,02	0,02
H2320 - Binnenlandse kraaiheibegroeiingen	0,02	0,01
H2330 - Zandverstuivingen	0,02	0,02
ZGH4010A - Vochtige heiden (hogere zandgronden)	0,01	0,01
H5130 - Jeneverbesstruwelen	0,01	0,01

² AERUS Calculator kent voor projectberekeningen een maximale rekenafstand van 25 kilometer rondom bronnen.

Norgerholt	0,05	0,04
H9120 - Beuken-eikenbossen met hulst	0,05	0,04
H91D0 - Hoogveenbossen	0,04	0,04
Bakkeveense Duinen	0,02	0,01
ZGH4030 - Droge heiden	0,02	0,02
H6230 - Heischrale graslanden	0,02	0,01
H2310 - Stuifzandheiden met struikhei	0,02	0,01
H2320 - Binnenlandse kraaiheibegroeiingen	0,02	0,01
H7110B - Actieve hoogvenen (heideveentjes)	0,02	0,01
H3160 - Zure vennen	0,02	0,01
H4010A - Vochtige heiden (hogere zandgronden)	0,02	0,01
H4030 - Droge heiden	0,02	0,01
ZGH2310 - Stuifzandheiden met struikhei	0,01	0,01
H6230vka - Heischrale graslanden, vochtig kalkarm	0,01	0,01
H3130 - Zwakgebufferde vennen	0,01	0,01
H2330 - Zandverstuivingen	0,01	0,01
H7150 - Pioniervegetaties met snavelbiezen	0,01	0,01
Lieftingsbroek	0,02	0,01
H6410 - Blauwgraslanden	0,02	0,02
H9160A - Eiken-haagbeukenbossen (hogere zandgronden)	0,02	0,01
H9120 - Beuken-eikenbossen met hulst	0,02	0,01
Drouwenerzand	0,01	0,01
H5130 - Jeneverbesstruwelen	0,01	0,01
ZGH2330 - Zandverstuivingen	0,01	0,01
H6230vka - Heischrale graslanden, vochtig kalkarm	0,01	0,01
H2320 - Binnenlandse kraaiheibegroeiingen	0,01	0,01
H2310 - Stuifzandheiden met struikhei	0,01	0,01
H2330 - Zandverstuivingen	0,01	0,01
Fochteloëveen	0,01	0,01
ZGH7120ah - Herstellende hoogvenen, actief hoogveen	0,01	0,01
H7120ah - Herstellende hoogvenen, actief hoogveen	0,01	0,01
H4010A - Vochtige heiden (hogere zandgronden)	0,01	0,01
H4030 - Droge heiden	0,01	0,01

Afbeelding 2 Planbijdrage (in mol N/ha/jr) op (naderend) overbelaste habitats.

3.3 Beoordeling effecten

3.3.1 Algemeen

De depositiebijdrage is op geen enkel habitat hoog. Zowel in absolute termen (nergens meer dan 0,2 mol N/ha/jaar) als relatief (vergeleken met de KDW en de ADW) is de depositiebijdrage zeer klein. Niet iedere depositie van stikstof heeft direct of na verloop van tijd een zichtbaar en meetbaar effect op de vegetatie en de kwaliteit van het habitat. Dat geldt zeker als het om een zeer geringe depositiebijdrage gaat. Er zijn verschillende redenen waarom effecten van een kleine hoeveelheid stikstof afwezig of niet betekenisvol zijn. Onderstaand is dat nader toegelicht.

Andere processen

In veel ecosystemen zijn andere processen vaak ook bepalend voor de kwaliteit van een habitat. Een slechte habitatkwaliteit heeft in de meeste gevallen meerdere oorzaken waar stikstof er bij stikstofgevoelige habitats vaak een van is. Andere factoren zijn bijvoorbeeld een te lage grondwaterstand, wegvallen van kwelstromen en gebufferd water door grondwateronttrekkingen, vervuiling van grondwater met nutriënten uit de landbouw, inwaai van bestrijdingsmiddelen, overmatige betreding door recreatie en te weinig natuurlijke dynamiek (verstuing, overstroming). Dit betekent dat een matige of slechte kwaliteit van een habitat niet alleen of per definitie aan een overbelasting met stikstof toe te rekenen is.

Stikstofkringloop

In alle habitattypen functioneert een stikstofkringloop waarin jaarlijks grote hoeveelheden stikstof circuleren, veelal tientallen kilo's per ha. Ter duiding: in de duinen van twee Waddeneilanden (Schiermonnikoog en Ameland) werden bij metingen in de bovenste 30 cm van de bodem

hoeveelheden in de orde van 125.000 tot 450.000 mol stikstof per ha aangetroffen. Een eenmalige extra depositie van één mol of enkele molen N/ha heeft in deze stikstofkringlopen geen betekenis.

Jaarlijkse fluctuaties achtergronddepositie

Uit het rapport dat hoort bij de berekeningen van de achtergronddepositie blijkt dat meteorologische fluctuaties variaties in jaargemiddelde concentraties en deposities geven van 5 tot 10 procent (Velders 2015). Dit betekent dat de jaarlijkse fluctuaties is voorzien van 50 tot 200 mol N/(ha×jr). Een extra depositie van ongeveer een halve mol is slechts een te verwaarlozen fractie van deze fluctuaties.

Ecologische betekenis van en kleine hoeveelheid stikstof

Een hoeveelheid van bijvoorbeeld 1 mol N/ha heeft zelf geen ecologische betekenis voor een vegetatie. Deze hoeveelheid komt namelijk overeen met 14 gram N per hectare. Bij kleine planten met een wortelstelsel van 10 x 10 cm komt dit overeen met 14 µg (0,000014 gram) extra per plant. Planten met een dergelijke omvang hebben gedurende het groeiseizoen voor hun groei en onderhoud een stikstofbehoefte van circa 0,2 gram stikstof per gram nieuw plantenmateriaal; voor een plant van 10 gram is dit dus circa 2 gram stikstof (Ter Steege, 1996). De hoeveelheid van 14 µg (0,007% van de benodigde hoeveelheid om een plant 1 gram te laten groeien) is plantenfysiologisch volstrekt irrelevant.

Omvang in relatie tot andere bronnen van stikstof

De hoeveelheid stikstofdepositie waar het in deze situatie over gaat is verwaarloosbaar ten opzichte van natuurlijke bronnen van stikstof, zoals uitwerpselen van dieren. Excretie van een hond (De Frenne *et al* 2022) bevat 3,5 gram stikstof in de urine en 4,5 gram stikstof in de vaste fractie per excretie, dus totaal 8 gram per keer. Een gans produceert per dag 1,57 gram stikstof (0,11 mol) stikstof (Manny *et al* 1994). De excretie van twee honden of 10 ganzen is dus al meer dan 1 mol N/hectare.

Samenvattend

De kwaliteit van een habitatype wordt door tal van factoren beïnvloed. Een ten opzichte van alle andere invloeden verwaarloosbare hoeveelheid van enkele molen stikstof per hectare op habitats in het gebied kan op geen enkele manier van invloed zijn op de kwaliteit van de habitats waar het in deze situatie om gaat.

3.3.2 Specifiek

Dat een kleine extra depositie in zijn algemeenheid niet tot meetbare veranderingen in de kwaliteit van een habitat kan leiden, betekent niet dat een effect op voorhand in alle gevallen met zekerheid is uit te sluiten. Ook kleine deposities dragen -al dan niet in cumulatie met de deposities van andere projecten, bij aan de totale stikstoflast en accumuleren in een ecosysteem. Hoewel het optreden van een significant gevolg zeer klein is, is mede gezien de jurisprudentie, een specifieke beoordeling per habitat noodzakelijk. In een recente uitspraak³ heeft de Raad van State een aantal duidelijke richtlijnen voor een dergelijke beoordeling gegeven.

- Een overbelaste situatie (de ADW is hoger dan de KDW) betekent niet dat vaststaat dat een aantasting van de kwaliteit van een habitatype plaatsvindt, maar uitsluitend dat de mogelijkheid van een aantasting niet zonder meer afwezig is. Het enkele feit dat de stikstofdepositie op een aantal habitatypes toeneemt terwijl de KDW al wordt overschreden, betekent dan ook niet zonder meer dat de natuurlijke kenmerken van de Natura 2000-gebieden worden aangetast.
- In een passende beoordeling mag onder voorwaarden worden verwezen naar de positieve gevolgen van beheer- en herstelmaatregelen. Deze mogen niet worden gewogen tegenover de negatieve gevolgen van een activiteit, maar kunnen als de maatregelen zijn uitgevoerd en de

³ 21 december 2022, ECLI:NL:RVS:2022:3914

positieve effecten daarvan vast staan, worden betrokken bij het beoordelen van de staat van instandhouding van het habitat.

- Een habitat hoeft zich niet in een goede staat van instandhouding te bevinden om een aantasting van de natuurlijke kenmerken door een depositiebijdrage te kunnen uitsluiten. Vast moet staan dat de natuurlijke kenmerken van het Natura 2000-gebied als gevolg van het plan niet worden aangetast. Die conclusie kan ook worden getrokken als de huidige kwaliteit van het habitatype niet als "goed" beoordeeld is.
- In een passende beoordeling hoeft niet te worden onderzocht wat de oorzaken zijn van de (goede, matige of slechte) staat van instandhouding van een betrokken Natura 2000-gebied. De gevolgen van het plan voor het Natura 2000-gebied moeten worden onderzocht, rekening houdend met de instandhoudingsdoelstellingen.
- Ook het vergelijken van de staat van instandhouding met de situatie ten tijde van de aanwijzing van het gebied als Natura 2000-gebied is niet vereist. Bij de beoordeling van de gevolgen van het plan kan worden uitgegaan van de actuele staat van instandhouding van het gebied, en is een trendanalyse niet vereist.

In een passende beoordeling kan gezien het voorgaande op basis van een ecologische beoordeling geconcludeerd worden dat de natuurlijke kenmerken van het Natura 2000-gebied niet worden aangetast, ook als sprake is van een overbelaste situatie, de kwaliteit van het habitat, mede onder invloed van de overbelasting, niet goed is en de trend van de kwaliteit niet bekend, en dus ,mogelijk negatief is. Voorwaarde is dat de gevolgen van het plan voor het Natura 2000-gebied worden onderzocht, rekening houdend met de instandhoudingsdoelstellingen, en dat op basis daarvan kan worden geconcludeerd dat de natuurlijke kenmerken van het gebied niet worden aangetast.

Het is op voorhand niet onaannemelijk dat voor ieder van de gebieden en habitats waarvoor een planbijdrage is berekend op basis van een ecologische beoordeling wordt geconcludeerd dat de natuurlijke kenmerken van het Natura 2000-gebied niet worden aangetast. De planbijdrage is namelijk dermate klein dat deze altijd verwaarloosbaar is in de totale stikstofkringloop, geen gevolgen heeft voor de beheerinspanning in het gebied, niet noodzaakt tot ander of intensiever beheer en evenmin toekomstige herstelmaatregelen en het bereiken van de instandhoudingsdoelstellingen verzwaart.

Mocht in specifieke gevallen niet met zekerheid een aantasting van de natuurlijke kenmerken uitgesloten kunnen worden, kan het instrument van extern salderen worden ingezet. Daar bij wordt een andere stikstofbron weggenomen of verkleind zodat op de betreffende hexagonen niet langer sprake is van een toename van de stikstofdepositie. Extern salderen is alleen toegestaan als onderbouwd is dat de stikstofbron die als saldogeiver wordt ingezet niet al als passende maatregel in de zin van Habitatrichtlijn artikel 6 lid 2 beëindigd moet worden. Dit wordt ook wel de additionaliteitsvereiste genoemd: een stikstofbron mag alleen worden ingezet voor extern salderen als dit additioneel is aan de maatregelen die nodig zijn het Natura 2000-gebied in een goede staat van instandhouding te brengen.

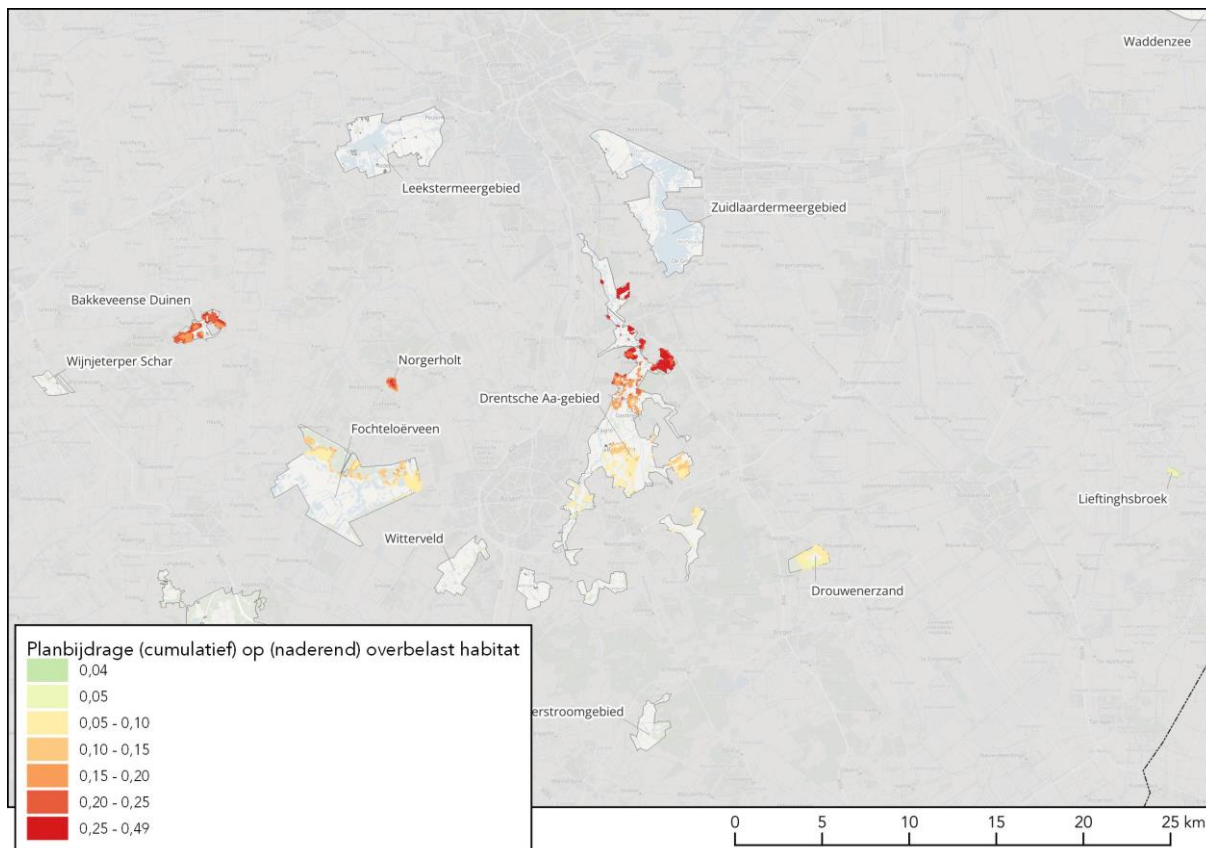
3.4 Cumulatie

Wanneer de effecten van de andere planontwikkelingen in de omgeving eveneens in beschouwing worden genomen is de cumulatief berekende depositiebijdrage hoger dan die van alleen Bedrijventerrein Oostpolder. Onder staande tabel toont de cumulatieve depositie (variant 3H+) van Bedrijventerrein Oostpolder met Bedrijventerrein Eemshaven (volledige invulling) en Bedrijventerrein Eemshaven Zuid-Oost (volledige invulling). Ter vergelijking is ook de depositie van Bedrijventerrein Oostpolder zonder cumulatie opgenomen. De tabel toont alleen de gebieden en habitats waarop door Bedrijventerrein Oostpolder depositie wordt veroorzaakt. Onder de tabel is een depositiekaart opgenomen.

Tabel 4 Planbijdrage in cumulatie met andere ontwikkelingen in mol N/ha/jaar op stikstofgevoelige habitats in Natura 2000-gebieden. De maximale en gemiddelde planbijdrage is alleen bepaald voor depositie op (naderend) overbelaste hexagonen.

Natura 2000-gebied en habitat	Variant 2H+ (planbijdrage)		Variant 3H+ (cumulatief)	
	Maximaal	Gemiddeld	Maximaal	Gemiddeld
Drentsche Aa-gebied	0,18	0,05	0,49	0,17
H9190 - Oude eikenbossen	0,18	0,11	0,49	0,31
H9120 - Beuken-eikenbossen met hulst	0,15	0,10	0,42	0,28
H4010A - Vochtige heiden (hogere zandgronden)	0,15	0,05	0,41	0,17
H4030 - Droge heiden	0,15	0,04	0,43	0,14
H7140A - Overgangs- en trilvenen (trilvenen)	0,13	0,05	0,40	0,16
H2310 - Stuifzandheiden met struikhei	0,13	0,09	0,36	0,26
ZGH4030 - Droge heiden	0,12	0,08	0,35	0,24
H7110B - Actieve hoogvenen (heideveentjes)	0,12	0,06	0,34	0,19
H91D0 - Hoogveenbossen	0,11	0,11	0,32	0,32
ZGH2310 - Stuifzandheiden met struikhei	0,10	0,04	0,29	0,14
H6230dka - Heischrale graslanden, droog kalkarm	0,09	0,03	0,27	0,12
H6410 - Blauwgraslanden	0,07	0,02	0,20	0,11
ZGH3160 - Zure vennen	0,06	0,05	0,20	0,17
H9160A - Eiken-haagbeukenbossen (hogere zandgronden)	0,04	0,04	0,16	0,16
ZGH2330 - Zandverstuivingen	0,02	0,02	0,09	0,09
H3160 - Zure vennen	0,02	0,02	0,11	0,09
H2320 - Binnenlandse kraaiheibegroeiingen	0,02	0,01	0,12	0,09
H2330 - Zandverstuivingen	0,02	0,02	0,11	0,09
ZGH4010A - Vochtige heiden (hogere zandgronden)	0,01	0,01	0,08	0,07
H5130 - Jeneverbesstruwelen	0,01	0,01	0,08	0,08
Norgerholt	0,05	0,04	0,26	0,22
H9120 - Beuken-eikenbossen met hulst	0,05	0,04	0,26	0,21
H91D0 - Hoogveenbossen	0,04	0,04	0,24	0,24
Bakkeveense Duinen	0,02	0,01	0,30	0,22
ZGH4030 - Droge heiden	0,02	0,02	0,26	0,24
H6230 - Heischrale graslanden	0,02	0,01	0,29	0,22
H2310 - Stuifzandheiden met struikhei	0,02	0,01	0,30	0,22
H2320 - Binnenlandse kraaiheibegroeiingen	0,02	0,01	0,27	0,21
H7110B - Actieve hoogvenen (heideveentjes)	0,02	0,01	0,24	0,22
H3160 - Zure vennen	0,02	0,01	0,24	0,21
H4010A - Vochtige heiden (hogere zandgronden)	0,02	0,01	0,24	0,20
H4030 - Droge heiden	0,02	0,01	0,29	0,22
ZGH2310 - Stuifzandheiden met struikhei	0,01	0,01	0,23	0,20
H6230vka - Heischrale graslanden, vochtig kalkarm	0,01	0,01	0,23	0,21
H3130 - Zwakgebufferde vennen	0,01	0,01	0,22	0,20

H2330 - Zandverstuivingen	0,01	0,01	0,23	0,20
H7150 - Pioniervegetaties met snavelbiezen	0,01	0,01	0,23	0,22
Lieftingsbroek	0,02	0,01	0,06	0,05
H6410 - Blauwgraslanden	0,02	0,02	0,06	0,06
H9160A - Eiken-haagbeukenbossen (hogere zandgronden)	0,02	0,01	0,06	0,05
H9120 - Beuken-eikenbossen met hulst	0,02	0,01	0,06	0,05
Drouwenezand	0,01	0,01	0,10	0,06
H5130 - Jeneverbesstruwelen	0,01	0,01	0,09	0,07
ZGH2330 - Zandverstuivingen	0,01	0,01	0,08	0,07
H6230vka - Heischrale graslanden, vochtig kalkarm	0,01	0,01	0,06	0,06
H2320 - Binnenlandse kraaiheibegroeiingen	0,01	0,01	0,07	0,06
H2310 - Stuifzandheiden met struikhei	0,01	0,01	0,10	0,06
H2330 - Zandverstuivingen	0,01	0,01	0,09	0,06
Fochteloëveen	0,01	0,01	0,16	0,10
ZGH7120ah - Herstellende hoogvenen, actief hoogveen	0,01	0,01	0,16	0,11
H7120ah - Herstellende hoogvenen, actief hoogveen	0,01	0,01	0,16	0,10
H4010A - Vochtige heiden (hogere zandgronden)	0,01	0,01	0,14	0,11
H4030 - Droge heiden	0,01	0,01	0,14	0,11

Afbeelding 3 Cumulatieve depositiebijdrage (in mol N/ha/jr) op (naderend) overbelaste habitats.

De beoordeling van de effecten van de cumulatieve depositie wordt niet anders uitgevoerd dan de beoordeling van de depositie van de afzonderlijke planontwikkeling in de Oostpolder. Omdat de gecumuleerde depositie een factor 3 tot 15 hoger is, is de kans groter dat op grond van een ecologische beoordeling niet geconcludeerd kan worden dat de natuurlijke kenmerken van het gebied niet zullen worden aangetast. Dat betekent dat bij beoordeling van de cumulatieve depositie de kans groter is dat gebruik gemaakt zal moeten worden van andere mitigerende maatregelen, waarbij dan extern salderen de meest voor de hand liggende is.

3.5 Conclusie passende beoordeling

Op basis van het voorgaande wordt geconcludeerd dat voor in ieder geval een groot deel van de habitats waarop een depositiebijdrage is berekend, het goed mogelijk is op basis van een ecologische beoordeling te concluderen dat de natuurlijke kenmerken van het Natura 2000-gebied niet worden aangetast. Als en voor zover die conclusie niet kan worden getrokken is het mogelijk aantasting van de natuurlijke kenmerken te voorkomen door het instrument van extern salderen in te zetten.

Omdat de maximale planinvulling nog niet bekend is en onzeker is of de maximale rekenafstand van 25 km stand zal houden is de passende beoordeling in dit stadium nog niet verder uitgewerkt. Voor dit moment volstaat de conclusie dat op basis van wat nu bekend is, het aannemelijk is dat in een verdere uitwerking van de passende beoordeling -al dan niet gebruik makend van mitigerende maatregelen- geconcludeerd kan worden dat een aantasting van de natuurlijke kenmerken van de Natura 2000-gebieden uitgesloten kan worden.

LITERATUUR

Dobben, H.F. van R. Bobbink, D. Bal en A. van Hinsberg, 2012. Overzicht van kritische depositiewaarden voor stikstof, toegepast op habitattypen en leefgebieden van Natura 2000. Wageningen, Alterra, Alterra-rapport 2397

Frenne, P. de, M. Cougnon, G.P.J. Janssens & P. Vangansbeke 2022. Nutrient fertilization by dogs in peri-urban ecosystems. *Ecological solutions and evidence*. 2022;3:e12128.

Manny, B, W. Johnson & R. Wetzel 1994. Nutrient additions by waterfowl to lakes and reservoirs: predicting their effects on productivity and water quality. *Hydrobiologia* 279/280: pp 121-132

COLOFON

Titel: PlanMER Oostpolder, Passende Beoordeling

Auteur: B.J.H. Koolstra MSc

Opdrachtgever: Provincie Groningen

Rapportnummer: 2022-142-02

Versie: 1.1

Datum: 12 april 2023

Status: Definitief

Citeren als: Koolstra, B.J.H., 2023. PlanMER Oostpolder,
Passende Beoordeling. Rapportnummer 2022-142-02.
Koolstra Advies, Assen.

©Koolstra Advies 2023. Overname van delen van dit rapport of hergebruik van gegevens uit dit rapport is toegestaan met bronvermelding

Koolstra Advies is een handelsnaam van Koolstra Advies B.V., bij de Kamer van Koophandel geregistreerd onder nummer 84504781.

De in dit rapport gebruikte verspreidingsgegevens uit de NDFF mogen niet zonder toestemming van BIJ12 worden verstrekt aan derden of op enige andere wijze openbaar gemaakt worden.

Disclaimer

De informatie in dit rapport is op de meest zorgvuldige manier tot stand gekomen. Desondanks kan er een fout of een onvolledigheid in voorkomen. Hieraan kunnen geen rechten worden ontleend.